

Spremnost i načini uključivanja građana u borbe protiv korupcije u opštini Bujanovac

Istraživanje je sprovedeno na teritoriji Bujanovac, na 444 ispitanika. Tema istraživanja bila je odnos lokalnog stanovništva prema korupciji, odnosno stavovi prema borbi protiv iste. U daljem tekstu biće prikazani rezultati statističkih analiza dobijenih na datom uzorku.

Povezanosti

Povezanost skala Makijavelizma, Anomije i Nivoa tolerancije korupcije ispitana je upotrebom Pirsonovog koeficijenta linearne korelacije. U okviru Tabele 1. izvršen je prikaz dobijenih rezultata, gde se uočava statistički značajna linearna povezanost između Makijavelizma i Anomije i Makijavelizma i Nivoa tolerancije korupcije. Ispitanici koji pokazuju veće sklonosti ka makijavelizmu, imaju veći prag nivoa tolerancije korupcije, kao i anomalije.

Tabela 1: Linearna povezanost skala

		Makijavelizam	Anomija	Nivo tolerancije korupcije
Makijavelizam	r	1	,437(**)	,294(**)
	p (2-tailed)		,000	,000
	N	422	406	400
Anomija	r	,437(**)	1	-,076
	p (2-tailed)	,000		,131
	N	406	420	399
Nivo tolerancije korupcije	r	,294(**)	-,076	1
	p (2-tailed)	,000	,131	
	N	400	399	421
** Korelacija je značajna na nivou 0.01 (2-tailed).				

Razlike

Razlike u odnosu na nacionalnu pripadnost

Analizom varijanse su ispitane razlike ispitanika po skalama Makijavelizma, Anomije i Nivoa tolerancije na korupciju u odnosu na njihovu nacionalnost. Statistički značajne razlike nađene su na sve 3 skale. Post hoc testom bliže su utvrđene razlike.

Na skali Makijavelizma opažene su sledeće razlike: Romi su postizali statistički značajno veće skorove od onih koji su se izjasnili kao Albanci i Srbi. Oni koji su se izjasnili kao Turci pokazali su veće sklonosti ka makijavelizmu od Srba.

Na skali Anomije: Romi su pokazali statistički značajno veću sklonost ka anomiji od Albanaca, Srba i nacionalno neopredeljenih.

Na skali Nivoa tolerancije korupcije: Srbi su pokazali statistički značajno veću toleranciju na korupciju od Albanaca. Romi su pokazali veću toleranciju na korupciju od Srba i Albanaca.

Razlike u odnosu na način predstavljanja ispitanika

Analiza varijanse pokazuje da postoje statistički značajne razlike na skalama Makijavelizma, Anomije i Nivoa tolerancije korupcije u odnosu na to kako se ispitanici predstavljaju.

Oni koji se predstavljaju kao Romi postižu statistički značajno veće skorove na skali Makijavelizma u odnosu na Bujanovčane, Albance, Srbe, građanin Srbije, i Bujanovčane i Albance.

Na skali Anomije: Romi pokazuju veću sklonost ka Anomiji od Bujanovčana, Albanaca, Srba, građanina Srbije i Bujanovčana i Albanaca.

Nivo tolerancije korupcije: Romi pokazuju veću toleranciju na korupciju od Bujanovčana, Albanaca, Srba, građana Srbije i Bujanovčana i Albanaca. Oni koji se izjašnjavaju kao građani Srbije postižu statistički značajno veće skorove od Bujanovčana i Albanaca.

Razlike u odnosu na mišljenje ispitanika o budućnosti korupcije u Bujanovcu

ANOVA-om je ispitana razlika ispitanika na skalama Makijavelizma, Anomije i Nivoa tolerancije na korupciju u odnosu na pitanje „Kada je reč o korupciji u Bujanovcu, koje od sledećih mišljenja Vam je najbliže?“. Nađene su statistički značajne razlike po svim skalama.

Oni koji su odgovorili sa „Ne znam“ postižu statistički značajno veće skorove na skali Makijavelizma u odnosu na one koji misle da rast ne može biti zaustavljen i one koji misle da će korupcije u Bujanovcu uvek biti, ali da ona može biti smanjena.

Na skali Anomije: oni koji odgovaraju sa „Ne znam“ pokazuju veću sklonost anomiji od onih koji misle da rast korupcije u Bujanovcu ne može biti zaustavljen i onih koji misle da će korupcije uvek biti, ali da može biti svedena na određenu meru.

Nivo tolerancije korupcije: oni koji misle da rast korupcije ne može biti zaustavljen postižu veće skorove od onih koji misle da korupcija može biti iskorenjena i onih koji ne znaju. Ispitanici koji misle da će korupcije u Bujanovcu uvek biti, ali da ona može biti svedena na određenu meru postižu statistički značajno veće skorove u odnosu na one koji misle da korupcija može biti iskorenjena i onih

koji ne znaju. Oni koji misle da korupcija u Bujanovcu može biti značajno smanjena postižu veće skorove od onih koji ne znaju.

Razlike u odnosu na obrazovanje ispitanika

Analiza varijanse pokazuje da postoje statistički značajne razlike ispitanika na skalama Makijavelizma, Anomije i Nivoa tolerancije u odnosu na obrazovanje ispitanika.

Skala Makijavelizma: ispitanici bez završene škole pokazuju veću sklonost makijavelizmu u odnosu na ispitanike sa osnovnom, srednjom stručnom školom, gimnazijom, višom školom i fakultetom. Ispitanici sa završene osnovnom školom postižu statistički veće skorove od onih sa srednjom stručnom školom i fakultetom.

Anomija: ispitanici bez završene škole postižu statistički značajno veće skorove od onih sa završenim fakultetom.

Nivo tolerancije korupcije: ispitanici bez završene škole pokazuju veću toleranciju na korupciju u odnosu na ispitanike sa završenom srednjom stručnom školom, gimnazijom i višom školom. Ispitanici sa osnovnom školom su tolerantniji na korupciju od onih sa srednjom stručnom školom i gimnazijom.

Razlike u odnosu na veroispovest ispitanika

Analiza varijanse korišćena da ispita razlike na skalama Makijavelizma, Anomije i Nivoa tolerancije korupcije među ispitanicima različitih veroispovesti pokazuje da statistički značajne razlike postoje samo na skali Makijavelizma i to: ispitanici koji se izjašnjavaju kao muslimani postižu statistički značajno veće skorove u odnosu na one koji se izjašnjavaju kao pravoslavci.

Razlike u odnosu na pol ispitanika

Razlike u skorovima koji su postizali ispitanici na skalama Makijavelizma, Anomije i Nivoa tolerancije u odnosu na pol ispitanika ispitane u t-testom. Nisu pronađene statistički značajne razlike između ispitanika i ispitanica.

Razlike u odnosu na ukupan mesečni prihod domaćinstva

Ukupni mesečni prihod svih članova domaćinstva kategorisan je u 7 grupa prema prihodu u evrima: 0, 1-150, 151-300, 301-500, 501-800, 800-1200 i više od 1200 evra. Statistički značajne razlike između pomenutih grupa nađene su prema postizanju skorova na skalama makijavelizma, anomije i nivoa tolerancije na korupciju.

Razlike na skali makijavelizma: ispitanici čija se mesečna primanja kreću od 1-150 evra postižu statistički značajno veće skorove od onih čija su primanja 151-300, 301-500 i 501-800.

Skala anomije: ispitanici čija se mesečna primanja kreću od 1-150 evra postižu statistički značajno veće skorove od onih čija su primanja 301-500 i 501-800.

Nivo tolerancije korupcije: ispitanici čija domaćinstva ne ostvaruju prihode postižu statistički značajno manje skorove od svih ostalih grupa, dok ispitanici čija su primanja u rang od 1-150 evra postižu statistički značajno veće skorove od onih koji primaju 301-500 evra.

Zaključak

Kao najbitniji zaključak ovog istraživanja možemo izdvojiti statistički značajnu pozitivnu linearnu povezanost makijavelizma i nivoa tolerancije korupcije. U praksi bi to značilo da ispitanici koji su skloniji makijavelizmu imaju viši prag tolerancije korupcije, odnosno da oni ispitanici koji ciljem opravdavaju sredstva i ne prezaju od „prljavih“ poteza da bi dobili ono što žele, takođe lakše opravdavaju korupciju, kao i obrnuto.

Kao jedna od očekivanih veza pokazala se i pozitivna linearna korelacija makijavelizma i anomije. Ispitanici koji postižu veće skorove na skali anomije, to će činiti i na skali makijavelizma i obrnuto, što bi značilo da građani Bujanovca sa manje introjektiranih socijalnih pravila i zakonskih normi lakše opravdavaju sredstvo ciljem od onih kod kojih je slučaj suprotan.

Nasuprot očekivanju istraživača, povezanost skale anomije i skale tolerancije korupcije pokazala se kao negativna, mada bez statističkog značaja, te dalje neće biti objašnjavana.

Kada su u pitanju razlike ispitanika na skali makijavelizma, a u odnosu na nacionalnu pripadnost ispitanih, primećene su broje statistički značajne razlike. Romi su pokazali veću sklonost makijavelizmu od Albanaca i Srba, dok su Turci skloniji od Srba.

Ispitani Romi pokazali su se sklonijima anomiji od Albanaca, Srba i nacionalno neopredeljenih.

Kada govorimo o razlikama u nivou tolerancije na korupciju, a u zavisnosti od nacionalne pripadnosti ispitanika, zapažamo da Srbi imaju statistički značajno veći prag tolerancije na korupciju od sugrađana Albanaca, dok su Romi tolerantniji od obe pomenute nacionalnosti.

Ispitanici koji su na pitanje „Kako biste sebe predstavili?“ odgovorili sa „Ja sam pre svega Rom“ značajno su skloniji makijavelizmu od onih koji se predstavljaju kao Bujanovčani, Albanci, Srbi, građani Srbije i Bujanovčani i Albanci. Takođe su skloniji anomiji od Bujanovčana, Albanaca, Srba, građanina Srbije i Bujanovčana i Albanaca. Pokazuju i da više tolerišu korupciju od Bujanovčana, Albanaca, Srba, građana Srbije i Bujanovčana i Albanaca.

Ispitanici koji su se izjasnili kao prvenstveno građani Srbije pokazuju veći prag tolerancije korupcije od Bujanovčana i Albanaca.

Razlike po pitanju „Kada je reč o korupciji u Bujanovcu, koje od sledećih mišljenja Vam je najbliže?“ su sledeće: ispitanici koji su odgovarali sa „Ne znam“ skloniji su makijavelizmu od onih koji misle da rast ne može biti zaustavljen i one koji misle da će korupcije u Bujanovcu uvek biti, ali da ona može biti smanjena. Takođe pokazuju veću sklonost anomiji od onih koji misle da rast korupcije u Bujanovcu ne može biti zaustavljen i onih koji misle da će korupcije uvek biti, ali da može biti svedena na određenu meru.

Kao što je i očekivano, ispitanici koji misle da rast korupcije u Bujanovcu ne može biti zaustavljen tolerantniji su na korupciju od onih koji misle da korupcija može biti iskorenjena i onih koji odgovaraju da ne znaju.

Ispitanici koji misle da će korupcije u Bujanovcu uvek biti, ali da ona može biti svedena na određenu meru pokazali su veći prag tolerancije na korupciju u odnosu na one koji misle da korupcija može biti iskorenjena i onih koji ne znaju. Oni koji misle da korupcija u Bujanovcu može biti značajno smanjena tolerantniji su na korupciju od onih koji ne znaju.

Proverene su i razlike ispitanika na osnovu njihovog obrazovanja. Uočen je patern rezultata – manje obrazovani ispitanici pokazuju veću sklonost za anomiji i makijavelizmu, a takođe i viši prag tolerancije korupcije. Ovaj nalaz proveren je i potvrđen i linearnom bivarijantnom korelacionom analizom, gde su razlike po sve tri ispitane skale statistički značajno negativno povezane, odnosno što je stepen obrazovanja manji – makijavelizam, anomija i tolerancija na korupciju su veći, i obrnuto. Ovaj nalaz je u skladu sa rezultatima razlika ispitanika po nacionalnosti i načinu na koji se predstavljaju, uzimajući u obzir da je više od polovine ispitanih Roma završilo osnovnu školu, dok je 40% njih bez škole.

Razlika u odnosu na demografsku varijablu pola nije uočena, što znači da ispitanici muškarci i žene Bujanovca pokazuju slične sklonosti ka makijavelizmu, anomiji i toleranciji na korupciju.

Zanimljiv je i nalaz u kome su poređene grupe ispitanika prema mesečnim prihodima domaćinstva. Na skalama anomije i makijavelizma grupa ispitanika stanovnika Bujanovca čija domaćinstva ostvaruju prihode, ali najniže (od 1 do 150 evra) pokazala se sklonijom makijavelizmu i anomiji od svojih sugrađana bez i onih sa višim primanjima.

Ono što je iznenađujuće je razlika po pitanju nivoa tolerancije korupcije, koja pokazuje da su ispitanici iz gore pomenute grupe spremniji da više tolerišu korupciju od onih koji primaju od 301 do 500 evra, dok ispitanici čija domaćinstva ne ostvaruju nikakva primanja pokazuju niži prag tolerancije na korupciju u odnosu na sve ostale grupe ispitanika na osnovu primanja, odnosno da su statistički značajno manje spremni da tolerišu korupciju od sugrađana u boljoj finansijskoj situaciji.

Ovakav podatak u skladu je sa pomenutim nalazom da ispitanici Albanci pokazuju manji prag tolerancije na korupciju od Srba, ako se uzme u obzir da je 80% ispitanika bez ikakvih prihoda domaćinstva albanske nacionalnosti.